

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О. Б. Жильцов

« 14 » 02 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Педагогіка і психологія вищої школи»

Змістовий модуль «Психологія вищої школи»

для студентів

спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія

освітнього рівня другого (магістерського)

освітньої програми 227.00.04 Фізична терапія

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 2421/19
Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)
«   »   20 19 р.

Київ – 2019

Розробник:

Подшивайлова Лідія Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Викладач:

Подшивайлова Лідія Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Протокол від 26.12.2018 р. № 12

Завідувач кафедри _____ (О. П. Сергєєнкова)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 227.00.04 Фізична терапія)

09.01.2019 р.

Керівник освітньої програми _____ (В. М. Савченко)

(підпис)

Робочу програму перевірено

04.02.2019 р.

Заступник директора _____ (Р. О. Павлюк)

(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	5	
Семестр	10	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	40	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	42	
Форма семестрового контролю	Екзамен: 10	
Змістовий модуль «Психологія вищої школи»		
Курс	5	
Семестр	10	
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	
Обсяг кредитів	2	
Обсяг годин, в тому числі:	60	
Аудиторні	20	
Модульний контроль	4	
Семестровий контроль	15	
Самостійна робота	21	
Форма семестрового контролю	Компл. екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – розкрити закономірності функціонування психіки студента як суб'єкта навчально-професійної діяльності та психологічні особливості науково-педагогічної діяльності викладача; сприяти формуванню загальної психологічної культури та компетентності магістрантів, їхньої готовності до кваліфікованого професійного спілкування з клієнтом.

Завдання:

- інтеграція та систематизація набутих у процесі професійного навчання знань про психологічні передумови підвищення якості вищої освіти;
- опанування знань про психологічні особливості студентського періоду життя людини й усвідомлення закономірностей професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців;
- формування професійного мислення студентів, набуття ними досвіду творчого використання психологічних знань для вирішення конкретних

завдань навчально-професійної та майбутньої науково-педагогічної діяльності;

- сприяння професійному самовизначенню і набуттю магістрантами професійно-педагогічної ідентичності через усвідомлення психологічних особливостей науково-педагогічної діяльності та передумов її опанування.

3. Результати навчання за дисципліною

У процесі засвоєння змісту модуля «Психологія вищої школи» у студентів формуються такі компетентності:

- здатність враховувати закономірності професійного становлення та особистісного зростання майбутніх фахівців у науково-педагогічній діяльності,
- навички формування соціопсихологічного середовища для професійної реалізації членів академічного колективу,
- здатність до аналізу та синтезу психологічних аспектів педагогічної взаємодії викладача зі студентами,
- уміння знаходити та аналізувати інформаційні джерела щодо психологічних проблем освітньої взаємодії у закладі вищої освіти,
- уміння здійснювати психологічний аналіз ефективності освітнього процесу в закладі вищої освіти,
- навички толерантного ставлення до студентів як індивідуальностей,
- здатність до систематичного навчання з метою підвищення власної психологічної компетентності,
- здатність проводити психологічний аналіз та діагностику сформованості власних професійно спрямованих якостей,
- здатність впроваджувати сучасні наукові дані у практичну діяльність,
- здатність розуміти та описувати наукові психологічні методи, пов'язані з практикою фізичної терапії,
- здатність здійснювати науково-дослідну діяльність.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Психологія вищої школи							
Тема 1. Психологія вищої школи як наука	7	2				5	
Тема 2. Психологічна характеристика студентського віку. Професійне становлення особистості студента.	10	2	4			4	
Тема 3. Психологічний аналіз учіння та виховання студентів. Психологія студентської групи	8	2	2			4	
Тема 4. Професіоналізм особистості та діяльності викладача закладу вищої освіти	8	2	2			4	
Тема 5. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у закладі вищої освіти	8	2	2			4	
Модульний контроль	4						
Разом	45	10	10			21	
Підготовка та проходження контрольних заходів	15						
Усього	60	10	10			21	

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Психологія вищої школи

Лекція 1. Психологія вищої школи як наука (2 години)

Психологія вищої школи як галузь психологічної науки та навчальна дисципліна. Предмет, завдання й основні категорії психології вищої школи на сучасному етапі реформування вищої освіти України. Зв'язок психології вищої школи з іншими науками. Методологія, принципи і методи психологічного дослідження.

Основні поняття теми:

психологія вищої школи, гуманітаризація вищої освіти, гуманізація вищої освіти, інтеграція наук, синергія, науково-дослідні, діагностично-корекційні та практичні завдання психології вищої школи, студент і викладач як суб'єкти взаємодії у вищій школі, методологія психологічного дослідження, принципи психологічного дослідження, методи наукового психологічного дослідження, етика психологічного дослідження.

Лекція 2. Психологічна характеристика студентського віку. Професійне становлення особистості студента. (2 години)

Пізня юність як типовий період розгортання студентства. Інтелектуальні й особистісні показники представників студентського періоду. Суперечності та кризи студентського віку. Механізми та результати соціалізації особистості на етапі навчання у закладі вищої освіти. Адаптація студента до умов навчання у вищій школі. Типологія сучасних студентів.

Сутність та етапи професійного становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою. Професіоналізація особистості як новоутворення студентського віку. Чинники та механізми становлення Я-концепції майбутнього фахівця. Фахова компетентність як показник психологічної готовності студента до професійної діяльності.

Основні поняття теми:

студент, студентство, студентський вік, самовизначення, професійна ідентифікація, професіоналізація особистості, адаптація студентська, «ідеальний студент», професійне становлення особистості, професійна спрямованість, фахова компетентність, психологічна готовність до професійної діяльності, професійна самооцінка, Я-концепція студента, світоглядний плюралізм, інтелектуальна зрілість, особистісна зрілість, соціальна зрілість, криза ідентичності, криза адаптації, криза апробації, криза фахової готовності, соціалізація особистості, типологія студентів.

Лекція 3. Психологічний аналіз учіння та виховання студентів.

Психологія студентської групи (2 години)

Ознаки й особливості навчально-професійної діяльності студента. Типові негативні чинники обмежень інтелектуальних функцій студентів. Мотивація професійного вибору та навчальної діяльності студента. Чинники та механізми формування професійної мотивації навчання майбутніх фахівців. Розвиток творчого потенціалу студентів. Психологічні передумови та показники успішності навчально-професійної діяльності студентів. Типові детермінанти та шляхи усунення неуспішності навчання студентів. Організація самостійної навчально-професійної діяльності студентів.

Мета, зміст та завдання виховання студентської молоді. Психологічні механізми, критерії та етапи розвитку моральної свідомості особистості. Основні напрями реалізації функцій виховання студентів. Роль самовиховання у професійному зростанні студента.

Студентська академічна група, її структура та стадії розвитку.

Міжособистісні стосунки у студентській групі. Проблема керівництва та лідерства у студентській академічній групі. Психологічні засади студентського самоврядування.

Основні поняття теми:

навчально-професійна діяльність студента, мотивація професійного вибору, мотиви навчально-професійної діяльності студента, зовнішня та внутрішня навчальна мотивація студента, професійні мотиви навчання, креативний потенціал майбутніх фахівців, параметри творчості студента, дивергентне мислення, успішність навчально-професійної діяльності студентів, неуспішність навчання студентів, самостійна робота студента, виховання студентської молоді, моральна свідомість особистості, світоглядний плюралізм, самовиховання, студентська академічна група, міжособистісні стосунки, керівництво студентською групою, лідерство у студентській академічній групі, студентське самоврядування.

Лекція 4. Професіоналізм особистості та діяльності викладача закладу вищої освіти (2 години)

Педагогічний професіоналізм як предмет психологічного аналізу. Компоненти педагогічної діяльності викладача та його професіоналізму. Акмеологічний підхід до змісту та виявів професіоналізму сучасного викладача закладу вищої освіти. Вияви професіоналізму педагогічної діяльності викладача. Професіоналізм особистості викладача закладу вищої освіти. Педагогічна творчість як феномен професіоналізму викладача. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача. Типологія викладачів сучасних закладів вищої освіти.

Основні поняття теми:

Професіоналізм, педагогічний професіоналізм, професіоналізм діяльності викладача, професійне мислення, професіоналізм особистості викладача, педагогічна спрямованість, професійна ідентичність, імідж викладача, стиль керівництва, професіограма, модель фахівця, самоосвіта, творчість (об'єктивна, суб'єктивна), інтуїція, алгоритм, креативність, педагогічна майстерність, професійна саморегуляція, індивідуальний стиль діяльності викладача, типологія викладачів.

Лекція 5. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у закладі вищої освіти (2 години)

Психологічний аналіз педагогічної взаємодії викладача і студентів. Характеристика рівнів сформованості педагогічних взаємин викладачів і студентів. Зміст педагогічних позицій викладача у спілкуванні зі студентами. Типові суперечності та бар'єри педагогічного спілкування викладача зі студентами. Діалогічне спілкування як умова ефективної педагогічної взаємодії викладача та студентів. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у закладі вищої освіти. Феномен конфлікту між викладачем і студентом. Ознаки та стадії розвитку педагогічного конфлікту у закладі вищої

освіти. Стратегії вирішення педагогічного конфлікту викладача і студента.

Основні поняття теми:

Професійно-педагогічне спілкування викладача, деструктивний, невизначений та гармонійний рівні педагогічних взаємин викладача зі студентами, комунікативна педагогічна позиція викладача, бар'єри професійно-педагогічного спілкування викладача, діалогічне спілкування, професійне спілкування, соціальна перцепція, конфліктна ситуація, педагогічний конфлікт, асертивна поведінка, співпраця.

Семінар 1. Психологічна характеристика студентського віку.

Семінар 2. Професійне становлення особистості студента. Психологія студентської групи.

Семінар 3. Успішність навчально-професійної діяльності студентів як предмет психологічного аналізу. Психологія виховання студентської молоді.

Семінар 4. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача.

Семінар 5. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у закладі вищої освіти.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	5	5
Відвідування семінарських занять	1	5	5
Робота на семінарському занятті	10	5	50
Виконання завдань для самостійної роботи	5	10	50
Виконання модульної роботи	25	2	50
Разом		160	
Максимальна кількість балів: 160			
Розрахунок коефіцієнта: $160 : 100 = 1,6$			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль 1. Психологія вищої школи

Тема 1. Психологія вищої школи як наука (5 годин)

Опрацювавши тему за підручником і першоджерелами, укласти термінологічний словник – 5 балів.

Написати есе на тему «Психологічне підґрунтя кризи вищої освіти в Україні» – 5 балів.

Тема 2. Психологічна характеристика студентського віку. Професійне становлення особистості студента. (4 годин)

Опрацювавши тему за підручником і першоджерелами, укласти її опорно-логічну схему – 5 балів.

Опрацювавши тему за підручником, описати типологію сучасних студентів (не менше 5 типів) – 5 балів.

Тема 3. Психологічний аналіз учіння та виховання студентів. Психологія студентської групи (4 годин)

Опрацювавши тему за підручником і першоджерелами, укласти термінологічний словник – 5 балів.

Скласти психологічний портрет власної особистості та академічної групи – 5 балів.

Вибірковий варіант: пройти психодіагностичне обстеження, за результатами якого визначити власні типологічні та індивідуальні особливості.

Тема 4. Професіоналізм особистості та діяльності викладача закладу вищої освіти (4 годин)

Опрацювавши тему за підручником і першоджерелами, укласти термінологічний словник – 5 балів.

Опрацювавши тему за підручником, створити типологію сучасних викладачів (не менше 5 типів) – 5 балів.

Вибірковий варіант: на основі виявлених власних типологічних та індивідуальних особливостей визначити можливі напрями особистісного та професійного зростання.

Тема 5. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у закладі вищої освіти (4 годин)

Опрацювавши тему за підручником і першоджерелами, укласти термінологічний словник – 5 балів.

Опрацювавши тему за підручником, описати комунікативні педагогічні стилі викладачів закладу вищої освіти – 5 балів.

Критерії оцінювання самотійної роботи.

Кількість балів за роботу під час виконання самотійної роботи залежить від дотримання таких критеріїв:

- своєчасність виконання навчальних завдань – 1 бал;
- повний обсяг їх виконання – 1 бал;
- якість виконання навчальних завдань – 2 бали;
- творчий підхід у виконанні завдань – 1 бал.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульні контрольні роботи виконуються в письмовій комбінованій формі.

Таблиця 6.3.1

Зміст і критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Змістовий блок і його призначення	Форма	Максимальна кількість балів
Перший (визначення якості володіння базовими поняттями)	тести	15
Другий (виявлення здатності до аналізу, синтезу, конкретизації й узагальнення змісту навчальної дисципліни)	запитання, що передбачає розгорнуту відповідь	4
Третій (встановлення спроможності до застосування знань на практиці)	психологічна задача	6

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль проводиться у вигляді комплексного письмового екзамену, питання до якого інтегрують зміст двох модулів – «Педагогіка вищої школи» та «Психологія вищої школи».

Таблиця 6.4.1

Критерії оцінювання відповіді студента на екзамені

Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
Повнота та правильність відповіді на перше теоретичне питання білету з педагогіки вищої школи	15
Повнота та правильність відповіді на друге теоретичне питання білету з психології вищої школи	15
Правильність та аргументованість розв'язування психологічної задачі	10
Разом	40 балів

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю зі змістового модулю «Психологія вищої школи»:

1. Розкрийте психологічне підґрунтя та шляхи подолання кризових явищ у сучасній освіті.
2. Розкрийте сутність предмету та основних категорій психології вищої школи.
3. Визначте завдання та методи психології вищої школи.
4. Дайте загальну психологічну характеристику студентського віку.
5. Поясніть сутність та опишіть етапи професійного становлення особистості студента як майбутнього фахівця з вищою освітою.

6. Поясніть сутність професіоналізації особистості як новоутворення студентського віку.
7. Назвіть чинники та опишіть механізми становлення Я-концепції майбутнього фахівця.
8. Дайте характеристику фахової компетентності як показника психологічної готовності студента до професійної діяльності.
9. опишіть типологічні особливості сучасних студентів.
10. Охарактеризуйте адаптацію студента до навчання у вищій школі, її види та умови ефективності.
11. Розкрийте сутність навчально-професійної діяльності як провідної діяльності студента, опишіть її ознаки.
12. Розкрийте психологічні передумови та показники успішності навчально-професійної діяльності студентів.
13. Визначте типові детермінанти та назвіть шляхи усунення неуспішності навчання студентів.
14. Проаналізуйте мотивацію та мотиви навчально-професійної діяльності студентів.
15. Дайте характеристику організації самостійної навчально-професійної діяльності студентів.
16. Дайте характеристику студентської академічної групи, визначте її структуру.
17. Охарактеризуйте стадії розвитку студентської групи та дайте характеристику міжособистісних стосунків у студентській групі.
18. Поясніть проблему керівництва та лідерства у студентській академічній групі.
19. Визначте мету, зміст та завдання виховання студентської молоді.
20. опишіть психологічні механізми, критерії та етапи розвитку моральної свідомості особистості.
21. Дайте характеристику основних напрямів реалізації функцій виховання студентів.
22. Охарактеризуйте роль самовиховання у професійному зростанні студента.
23. Розкрийте сутність поняття про індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача, схарактеризуйте його показники та механізми формування.
24. опишіть типологію сучасних викладачів.
25. Дайте характеристику педагогічної творчості як феномену професіоналізму викладача.
26. Дайте психологічну характеристику педагогічної взаємодії викладача і студента.
27. опишіть труднощі та бар'єри у професійно-педагогічному спілкуванні викладачів та студентів.
28. Проаналізуйте феномен конфлікту між викладачем і студентом.
29. опишіть ознаки та стадії розвитку педагогічного конфлікту у закладі вищої освіти.
30. Визначте стратегії вирішення педагогічного конфлікту викладача і

студента.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи» модуля «Психологія вищої школи» для спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія». Разом: 60 год., лекції – 10 год., семінарські заняття – 10 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 21 год., підготовка та проходження контрольних заходів – 15 год.

Екзамен. Коефіцієнт – 1,6

Модулі	Змістовий модуль I
Назва модуля	Психологія вищої школи
Кількість балів за модуль	160
Теми лекцій	1. Психологія вищої школи як наука. – 1 бал. 2. Психологічна характеристика студентського віку. Професійне становлення особистості студента. – 1 бал. 3. Психологічний аналіз учіння та виховання студентів. Психологія студентської групи. – 1 бал. 4. Професіоналізм особистості та діяльності викладача закладу вищої освіти. – 1 бал. 5. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у закладі вищої освіти – 1 бал.
Кількість балів	5 балів
Теми семінарів	1. Психологічна характеристика студентського віку. – 11 балів. 2. Професійне становлення особистості студента. Психологія студентської групи. – 11 балів. 3. Успішність навчально-професійної діяльності студентів як предмет психологічного аналізу. Психологія виховання студентської молоді. – 11 балів. 4. Індивідуальний стиль педагогічної діяльності викладача. – 11 балів. 5. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у закладі вищої освіти. – 11 балів.
Кількість балів	55 балів
Самостійна робота	Тема 1. Психологія вищої школи як наука – 10 балів Тема 2. Психологічна характеристика студентського віку. Професійне становлення особистості студента – 10 балів Тема 3. Психологічний аналіз учіння та виховання студентів. Психологія студентської групи. – 10 балів. Тема 4. Професіоналізм особистості та діяльності викладача закладу вищої освіти – 10 балів Тема 5. Психологія педагогічної взаємодії викладача зі студентами. Психологічний аналіз педагогічних конфліктів у закладі вищої освіти – 10 балів
Кількість балів	50 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота – 50 балів
Рейтингові бали	Загальна кількість балів – 160 Коефіцієнт для переведення у 100-бальну шкалу – 1,6
Підсумковий контроль	–

8. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи: підручник. К.: Каравела, 2016. 360 с.
2. Подоляк Л. Г. Юрченко В. І. Психологія вищої школи. Практикум: навч. посібник. К.: Каравела, 2007. 336 с.

Додаткова література:

3. Подшивайлов Ф. М. Особливості мотиваційної сфери студентів, схильних до пропусків занять. Дослідження молодих учених у контексті розвитку сучасної науки: матер. II щорічної Всеукр. наук.-практ. конф. (19 квітня 2012 р.). К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. С. 212–219.
4. Подшивайлов Ф. М., Сергєєнкова О. П. Мотиваційна сфера особистості: діагностично-розвивальний путівник. Методичні рекомендації. К.: Інститут обдарованої дитини, 2015. 55 с.
5. Подшивайлова Л. І. Вступ до спеціальності: психологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький, 2011. 320 с.
6. Столярчук О. А. Психологічні аспекти адаптації першокурсників до умов навчання у ВНЗ. Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка: зб. наук. пр. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка / редкол.: Огнев'юк В. О., Хоружа Л. Л. та ін. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. № 25. С. 101–107.
7. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А. Криза фахового навчання як підґрунтя емоційного вигорання студентів. Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка: зб. наук. пр. Київ. ун-т ім. Б. Грінченка / редкол.: Огнев'юк В. О., Хоружа Л. Л. та ін. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. № 27. С. 77–81.
8. Столярчук О. А. Динаміка професійного становлення студентів. Психологічний часопис: зб. наук. пр. / за ред. С. Д. Максименка. К.: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2017. № 2 (6). Вип. 6. С. 99–110.
9. Столярчук О. А. Вплив мотивів навчання студентів на формування їх кар'єрних настанов. Педагогічний процес: теорія і практика. Серія «Психологія». К.: Видавниче підприємство «Едельвейс», 2016. Вип. 1. С. 21–25.